735'gn. zenbakia
XV'gn. urtea

ARGIA
ASTEROKOA

Bidayen itunduba
(Franqueo concertado)

DONOSTIA, 1935'ko Ofila 12 — Aventa, 32 - Urtutzkia 12505 — Zenbaka 0,10. -- Arpdea urteko 5,50

Jai aundi bat

Bai orixe! Gipuzkoar ospelau baten jaya. Betreum urte beteetan dira gipuzkoar bat martiri il zela, Euskotar asko iman dira ospetasuk, Aseleko bat gure martiria.

¿NOR ZAN ORI?

Asteartetko etnes, Lizarrijtik Julianen jesuitie. Omisdik ornin il zitzaigun Lizarrijtar Xabier deikari bikaria Oneg berezko lerna es zan ori. Agirre'tar Juan Mari batiik Biña, martiri emen odoikkok zala-ta Lizarri lasna artu zun.

Julian gaste gaste salarik, artu zun jesuite Casio Amerika'ratu. Bueno, Asteartetko lan ezkiy eijin zun. Beria, bere gurasi batzarra aurre: mintzatzen, Nai zu bete ezkero, Jesus'en Lagun izan nai zu bete ezkero, Jesusen Lagun izan. Etnesugo indiana asko bere onoretza etzan.

LASU GOREIAK

Beña, gure Julian Aitak martiri illasu zu zun. Puzzeau poxer berta ezpizkiyuzu, ten emaiyuzu ta ilgaz! mayas gizaldiarrek ezin bekeiziko; Martiriyan agerta zigun bere aitone ori «Jesus'en Lagun» izatiyan! Lasu! eurugarrizagak! Lagun izanagi! Lagun izanagi! Lagun izanagi! Aitan maskila, eta dolan ezkiyr es zan maite-ezta.

Gurari ori bete zun.

LOREILLA'REN 17.

Indiya ainek biurrirak, indartzuak ditzan. Oneara zikiten mempeau, senden mempiko. Meendanaek Mikaelarjen mengrok ezkiyan zun ainra, Lizarri Aita Oneegoijin dofilian errizkan neron, 1739'ko. Lorella'ren 16 ian. Indiya gaztenak Concepción'ko mendi-aranen barria lapa lapa ikiondan.

Lizarri Aita Mona ematen ari zan Kristaugo betetik Elizpatzua. Orduan gertatu zuna ederki bello ederkingo azalizan digu Chateaubriand—

Aleña iuiretzarrigi ezzian zaiku sirala. Ai ulunteak il. Etzezak [illegible] di eta Kristau berria bekiz. Elezia erre. Eiroaok pairra parra esanaz; iritzetzi eta ojuz erria asteratu-ta mendiratu zirau.

MARTIRI ODOLA

Lizarri'ri ilez, jauniaek kenzik. Martirikiko mugeyri batzuk eitzan sakiotan. Asteartetko senan erdi-gerik artzitzen zau indiaren sugarpeytan.

Egun eta gaua ozkak iman zirau. Lizarri ori-ikaiak artu zun. Gizaki ikjaun. Indiari agintari zai berainu erraikuzik, sinondo bai eskeiñ zion. Beste indiaoek es zuen ortzkaeyrik ná. Eskiagogaki zuten. Dzaug, nai ezten. Ez eyrikzkak. Orijen erodoiekik erragoin baiean jarri ezzan zuten Asteartetko senan. Eta bezeak baiar gaiteen gurutzatu; begiak neuna garrezkaik, inprezer gaintzak ezzan jau ezkiy. Oneara ainek gaua aartu emen zuktzten.

Bioka, eta gostakin batek erdiatzu zian. Oneara, gogoari ezzik irikita, berie ezkiño eta martiriizen aurra artzera kasi bai ezzauzu ezzan.

ZER EGIN BEAR DE GU EUSKOTARREK?

Esan beterik ez daga. Al degun askarrena aldaeazzu gure Lizarri maitea ten. Oriarako bere zabalkundea eijin. Bizari eiei egin. Gaiko bai, eiberridun bai Ikustiko degunean asia egiteko, eta, eijin gauk ere, bedoraizi ezzau.

Eta bestierik ezin ba-dezu, Aitor Martiko bai bada ere emen. Egunero ordena. Gustiok aldaurizik ezin ba-degu, bater degu eiko mailan gure edoiñ-ko ori. Azaz iran dezilla Jesusgoikoanen zapa ere.

EIROZAIDA

E A B. dala-ta...

Arako Oyanar eskiten ari ninaiñan berriko-berta ustu baiaen bisela zaigu. Ez baña Oyanar; ikiñaz beurra da-ta ikiñaz ori, ez egiten ori. Ortara Ka egin nenaizen Oyanar, pos pelok dagit.

Lehpiñal, ten eben aldaz ezpiñ, berriean nai dei: «Odoneiñ'ko eliñaiñ. Maka beste ikiñ-dzaiñaiñ; ikiñ ezz egin ez eben eta eijiñ ez ditzan ikasa dagizaiñ».

Askoau gaiago Euskoke baña, ta ezzau eske ai. Eta bagaz. Euskaldun artzik gerriean Euskaldunak gorra etzauk ditugu; askotan baña, erdi alperrik edo kaiberako, erabiziaq egin beie dirula. Aizte da askotan egiten gauzaoa, etzau ezkaiño, ta berau erdaldunako Berakoa bilbi. Beste ezer gutxi gagan.

Gure etzauk baña lankola batzuk iran dira; erri guztiakoak batzuetan artu-emana diten landolak Uri-barran zuzendari dan batzarde batetz zuzendu ta irakatzako diñau landolak.

Emakume aberatzak iza gauza dita eberri aldeko eskiñan ipiñi izaakzuk: Mikiamari; ta orokin, tzindia, ezta, ta jakinda (ikiñ) baño iñzaagaiñ ai da-ta). Tzing, edg lengiñak, berie maitasuna dagaz gizaia, bere aldeko iñzaagaiñ ez dagaz egin al izateko.

Langile edo izaiñak, ez da aztirik ez beie aldi iñau bere ezzaldiñ; ai jarrau ai izateko; ta ori E. A. B. ko azaiñ, jaiñeko askatzau, ezin bai ezkaiñ da. Lanzaiko daneau bejjiñal Oyarz bai da aldeik eiki aniñai ezzau. Gaiko bai gaiko bai dagaz gaiko bai dagaz bai, eta ori gure aldeoau; jai-eldi, lohi, bagurtzaau eta izaaiñaiñ eman bear daiñau. Ori azzauzau au egiten dute aldeau ere, baña baiñaiñau ez ditzau ñola egin ikin au... nork egiñik ere es... Orra uri-barriñoko Emakuma aldundiñ nin aldu eiten. Bata-bestearl aituko ba-gilaqe beiriau.

(Bigarren orrialdean jarraitzen du)

Maizter-lege berria

JON ANDONI'K

II

Oneen aurreraiña lege berri onek lasoetarra artzan ibaña bazkon agertuau.

IRAUPENA

Egeiyan artzaiñ'ta iran ditke aldiko aztia bakarrik ajeña maiz maisterrari. Askeneko aztia iru poskotan: lenengo, contrato, gizaiñeau lau urtirako, ondoren dilbi bigarren, zazi zagatzak poskak aztia, maisterrak ikiñ ditzak, ti edo iru zagau iñau artzai; eta bigarren, eke biziia ta berrak ezin bazaiq ikeskela. Ori, gizaiñ ezzia da; Aldiko abeltzaiñeq zau ta es beale ikasau.

LUZAPENA

Irauqeau, ondoqau dator lauqau.

Urrarren artikulo'ak dioau, maisterak biziia beake contratoa beste lau urterako, ta geau berrire beste lauraiko, ta errela onderoan. Orretarako cagiñ-ziari urteoau aurretik eau bear di-baña ez eda nai; idatzita.

Lizaqen ori, zagualak ekaki leak aldiko bazar, baña gizaqtzara, Oneagaytiko dira bestek. Ona emen o ikaqgu; Urrarren artikulow.

Nagusiak beren, bere emaarak, gurasoak, onderengoak edo senideak bazerta (bili nai baliotzke, ekandaiko dauzake: biziia du zagualig bere aldau, maisterrari idatzita agertzau, artu beleu aurretik.

Eta, emen gizaqk dirau biziia, idatzi gabeko contratoa baliizaqu. Jauniaek dakoetik aztiakoa, aqgaau nagusau biali ezzau maisterra urteko gau-zak jaqetzeau. Ordoan ez du urte berriiken beartzik. Baña ori egiteko zagualak bacerta. Gaqau ori berau bazdaiza beay da.

Aldbeale zagualia dakarqki lepoak alakoau ezta bai ematen dik eskerrestzak. Eskiñatzeraokan ikiñaqau es al dei jarriko ta jarraitu eztau det.

(Bigarren orrialdean jarraitzen du)

Laguia'ko Gotzai jauna

Igandean iñau zan eskenik Aita Aliño jaun agingarriaren konsagrazioa. Ori ada-ta, Oiñondoa gurtik etortzako eskaldunak ikusi gaban Arizpe'ko Oyanar eleizan au bete beberik zala. Eleiza bera dinau apeauzazi gauzekin apaindua zegon. Gastarzko gizaqo Gotzai jaun agingarriak konsagratu zuau Gotzai jaun berria, Barcelona ta Iruña'ko Gotzaiak lagundurik eliuala. Bijaskiko Aita Aliño Gotzai jaun agingarri ta maisterai gure aqrion apal bada egiñiko; ta Jainko jaqtin iñau bera bera eginiqkan gaiñau ta.

Ona emen Gotzai jaun berria. Barcelona'ko ta Iruña'ko Gotzai jaunen ordian Konsagratu berria da ta Arizpe bizizagiko agingarriako eran ezin dakatzu bakoloa ta erretuna es-kuan dauzka ta peltzoaka berria bete ziñau. Berriro ere aurionak eta aurionak Arizpa bazdaiqkai bere ezzaqtzak ezta duten lan eder orregatik.

Aita Aliñoren konsagratzia zala ta ordindiz aiko ta aiñok ikusi ikusi ai izaqiau beaqau eleiz jalak egin ziau. Eta orren eleiz jai ederrak egiten gustiak lagundu zuten: Gaztak, Fraiñ ta Barcelona'ktik etorri zirau Gotzai jaunak; Artzai Onaren eliñako erreiñe jaunak eta gañerako agaia jaun gustiak; bildu zau jendeiñak; eleiz-taldak... eta bateau, gustiak. Egunkariak eta beiera ere eiñ Dikay jai oien berri zeotzau; gustiekin eman dutelako eo dagoqk jau ori artzen.

Eta jai oretarako gurutzat zegoartzik eiñvitzezau bizki zigotzau, eskerrik gozo ta biotzeñkoena.

Jakubadorak

Ez bertitakok eta akatsik ribesk egiten ditu
EBISTEGITAR ANGEL'EK
Ez-merke saltzen dira. Zenbait jakiteko edo argibidea izateko zuzendu Juan Berasa, pentsu biltokia, IRERA (Altsasu), Lyrzibikiko 5228

†

Saenz Alonso'ren Gorostiza'tar Jesusa andrea
1935'eko Ofillaren 7'an iltzan
Eleizakoak eta Aita Santuaren onespena artuta
G. B.

Bere senar Adolfo Saenz Alonso jaunak; seme alaba Enrique, Roberto ta Mercedes jaun andreak; Lafañage'tar Maria eraim andreak; Ismael eta Cosme senideak; ezkon-senideak, illobak, lengusuk eta gañerako aideak afen eta afen daskaizute otoi ezazutela ildakoaren gogo aldez.

Etxea: Fueros, 1. — DONOSTIA, 1935--Ofilla-12.

Iletak astearkenez egin ziran Artzai Onaren eleiz nagusian eta gorputza asteartez obiratu zuten Polloe illeñan.
Zenbait Gotzai jaun agurgarrik oi dituzten barkamenak eman dituzte.

Maizter-lege berria

12'garren artikuloak esaten ditu nagusiak zer dituenak. Ara emen:

1n. Baserria edo lurra esandakoan ematea. Contratoa Registro'an sartzea emateg bezela da.

2n. Maizterrari baserrin pakean iraunazi.

3n. Contratuaren erdia ordaindu.

4n. Contrato'a bizirik dagon artean obra'k eta gañerakoak baserriak bear bezela irauzi dezan egitea.

5n. Contribuzioa ordaintzea.

6n. Urtean baserriak ematen duana Segurotan sartu ezkero, andikan zerbait ordaintzea.

Eta errenta osorik edo zer edo zer galdu, uralde edo alakoren batekin sorotan dagona galduko baliteake.

Maizterrak bertiz, bere aldetik, zorrak baditu, 13'garren artikulo'an daude:

1.ª Errenta bear bezela ordaintzea.

2n. Baserria ta lurrak guraso eran jaiitzea.

3n. Contratoa'n erdia ordaintzea.

4n. Zerbait kaltegarri edo norbaitek egiten duela geratuko balitz len bai len nagusiari esatea.

5n. Bear diran obra'k eta mejorak nagusiari egiten uztea.

6n. Contratoa bukatzean baserria nagusiari artu zunean bezela itzulean ematea.

7n. Urtean baserriak ematen duana Segurotan sartu ezkero, artarako zerbait ordaintzea.

15'garren artikulo'ak agintzen du irtetera dijoan maizterrak sartzera dijoanari utzi bear diola urrengo urteko lanak egiten; eta berriak berriz zarrari urteko gauzak jasotzen. Bai batak eta bai besteak errin bertan usarioa, oitura, dan bezela.

16'garrena garrantzi aundikoa da.

Nagusiak baserria edo puskan bat saltzean maizterrak bereganatu lezake, erostunari berak ordaindutakoa ta contratoarengatik eta baserrin bear bezeko egin ditun lanarengatik ordaindutakoa emanda.

Ori nola egin ikasi bear orain, eta ez da erreza. Naspilla dago. Ia zerbait garbiro agertzen degun.

Saltzalleak erostunari esan bear dio maizterra zein dan eta baserria edo puska nola daraman.

Erostunak maizterrari esan bear dio erosi duala.

Maizterrak bereganatu lezake ordueskeroz illabete igaro baño lenago.

¿Eta erostunak maizterrari ezer esan ez ba-dio? Or lanak. Erostunak eskubiderik ez du galtzen eta maizterrak bai.

Alaz guztiz maizterrak bereganatu lezake Registroan salmenta ipiñi ta illabete igaro baño lenago. Eta Registroan ez ipiñi ta salmenta ori eskutuan balegoke maizterrak jakiten duanetik illabete igaro baño lenago.

Gauz bat agertzen da garbi: maizterrak beti bizkor Registroan euki bear duala.

17'garren artikulo'ak esaten du, maizterrak era ortan baserria bereganatu ezkero ezin saldu edo errentan emango duala sei urte igaro baño lenago.

Au bezelako gauz askoretan pitinka pitinka ibiltzea onena. Gaur naikoa esango genun noski. Datorren igandean mejorakin asiko gera.

JON ANDONI

EREINTZA

Gure Arantzadi biskorrak askenik argitara eman duan liburuak izen auxe darama. Bere 350 orrialdeak arretaz ta kontuz irakurriak ditugu, ta ori egiñ ondoren, geuk nabaitzen deguna garbiro adieraztea oldoziu dizugu; ta ori lortu al izateko, aiñ begiko ta gogoko degun ARGIA aukeratu degu.

Arantzadi jaunak irakurle, gauza ikaragarriak agertu zezazkean esandako liburu orretan. Berrogei urte ontan abertzaletasunak izan dituan gorabera ta balantzak, Euskadi'n gogai edo idea ori aldeztu duten Jeltzaleen lenengoai galdetzen asita, Euskadi'ko erri aundi ta txikitan berrogei urte auetan gertatutakoak galdetzen asita, toki batean eta bestean. (Jeltzale batek eta besteak) zenbat zertzelada ta zenbat afrastu ez litzake esango; zenbat jotasgarrikeri ez litzake jakingo. Mingaiñ luzetxoak ere ba'ditugu ordea, ta askok dan baño geiago esatea baditeke, ta orain argitaratzen danak usteletik zerbait euki arren, gerora egi eziak dirala irakurle askok uste dezateke, Arantzadi yaun ber berak aurreratzean esaten digun bezela.

Orregatik ba, Arantzadi yaunaren liburuak daramazkian 350 orrialdeak, bere begiz ikusitako gertakizunez osatzen dizkigu: bestetan aiertia inguruetan bera jabetzen da guziaz.

¡Ta zer agergarri aintzagarriak dauzkan! «Kizkitza ez dan beste iñork ezin eman zezakean onelako berririka —yon— lengo batez «Basarri» ideale txuxunak. ¡Ez da gezurra!

Maizu zarra degu Kizkitza. Eziai gizalentzat aiñ luma bildurgarria duan yaun onek ongi baño obetoago dakizki abertzaletasuna jaio berri zanteko zertzelada oro. Ar batek zuzatuta bezela gelditu gera. Arotegi ta Olazagasti'ren auzi bella negargarriak yakinda; orobat egille beraren muga igarotzeak: etxetik aldentzeak, guraso elzarriak bakardadean utzi bearrak; guzia kikun ondorean, ¡olek dituk gizonak! —esan degu geurekiko.

Tristuraz gañeztu gaitun zatitxoa ere arkitu degu Ereintza'n. Denbora artako eleiz gizonen jokera: Jaunaren ordezkarien itxumena: arantzik ezagutu ez duen eutsko lore berriari zioten gorbela.

Artzai jatorra degu Kizkitza, Sabin aundiaren esanetara, lenen lenengotik zintzo makurtua... alkarri zuzendutako idazki ederretan ikusten degun bezela.

1894'garren urtetik asi ta 1917'garrenerarte, abertzaletasunak igaro duan ekaibarioa «Ereintza'n» ikasi zenezateke ondoen.

Eusko martirien berriak ere jakingo dituzute: Aita Renteria'ren, «Enara gaxuak» biotzondokoa emango dizute. Irakurri, irakurri «Ereintza».

Yaunak nai beza gure Arantzadi argia luzaroko izatea.

«BASARRI»

Kristau esku liburua

Una, irakurlea, liburu on eta eder bat. Orantxen atiltu da egaka Donostiko Leizaola'ren etxetik. Baditu len bi senide bizkor, Euskalerri guzian edatuak ya illabete gutia eta Luistarrak eta Mari'ren Alaba euskaldunak ezagutzen ez dauzkitenak noski. Oraiko au gizasemeen ta emakumientzat egiña da. Bere egillea ez da noy nai. Euskalerrian ezagutua ta maitatua den Misiolari euskaldun argi ta Jesulaguna. Agirre'tar Jorke aita da. Eta du zoill-zoill bere lana. Erleak bezala loretegia loretegi ibilli da ta aberatsa ori bilduta, damaizu zuri euskaldun gizon ta bai are zuri andre bikaiñ ori.

Kardaberaz deunen eta «Argi dorearen» loretegiak ditu geyenik ibilli ta eskumalleak ere bere anai Jesulagunetan izandu ditu. Orra orrelaxen «Esku Liburua» gaiñ gañekoa. Liburu egille orne ta anteatuak izan ditu beti gure Euskalerriak; gaurkoak, auta autak ditugu non nai ta len mailan Donosti'ko Leizaola yauna ta unena da irarkoi lan txukun eta dotore utsa ali. Ortxen badituzu bear aña argibide katoliko ekintzaz, Elizari zor zayon laguntzaz, Misiolaritzaz, irakurgai oneri esku emalleaz, eskol katolikotaz, boto emalleaz eta gaurko eginbear guzietaz, ots. Lagun on ona ta txikitu indartsua una euskaldun andre ta gizon zintzoak. Nere zorion agur apal, baño gartsua aita Agirre argiari ta orobat Leizaola yaunari. Yarrai orrelaxen lan eta lan.

Euskel-izenak

Errietako idazle pizkorrai eskerrak, illeroko gure egiteko au oso gogo onez betetzen degu. Oyek badakiye, beren berri txortan biltzen diradenen euskal izenakiñ errenkada luze xamarra ere osatzen dala. Jarrai bada nere legun zintzoak zuen errietan euskal izenak ipintzen dizkiotenak ARGIA'ra bialtzen.

100 Augustin Pantzezka, Mutriku'ko Osa'tar Anaxtaxio'ren semeari.

101 Edurne, Gazteiz'ko Obeizatar Pelixen alabari.

102 Garbiñe, Legazpi'ko Azpeitia'tar Lorenzo'ren alabari.

103 Gora Gurutze, Lazkano'ko Autzmendi'tar Antonio'ren alabari.

104 Gotzon, Segura'ko Etxeberria'tar Joxe'ren semeari.

105 Iñaki, Elgoibar'ko Gabilondo'tar Leonzio'ren semeari.

106 Iñaki, Oiartzungo Irigoyendar Manuel'en semeari.

107 Iñake, Irura'ko Katategiaundi basarriko alabari.

108 Ixidor, Ataun'go Bikuña'tar Domingo'ren semeari.

109 Joseba, Koldobika, Lezo'ko Lopetegi'tar Patrizio'ren semeari.

110 Joseba, Errenderi'ko Goñi-tar Joxe'ren semeari.

111 Joseba Peli, Mendaro'ko Azpe'tar Jenaro'ren semeari.

112 Jon, Motriku'ko Lizardi'tar Juan'en semeari.

113 Josu, Irura'ko Kalleja'ren semeari.

114 Kepa Mirena, Oiartzun'go Zuzanabar'en semeari.

115 Miren, Oiartzun'go Ugarteberriko alabari.

116 Miren Arantzazu, Bidani'ko «Zimelkaitz» idazlearen alabari.

117 Miren Arantzazu, Oiartzungo Pau'ko errota'ko alabari.

118 Miren Begoña, Motriku'ko Altuna'tar Pedro'ren alabari.

119 Miren Erramune, Irurako Ilarramendi'tar Eduardo'ren alabari.

120 Miren Edurne, Oñati'ko Uranga'tar Auxtiñ'en alabari.

121 Miren Josune, Pasai San Pedro'ko Badiola'tar Seber'en alabari.

122 Miren Itziar, Azkoiti'ko Argaiñ-Azpiko alabari.

123 Miren Itziar, Legazpi'ko «Toki-Alai» jatetxeko alabari.

124 Miren Izari, Urretxu'ko Lopez'tar Antonio'ren alabari.

125 Miren Oiatz, Azpeiti'ko Azpiazu'tar Migel'en alabari.

126 Miren Libe, Oiartzun'go Iñarra'neko alabari.

127 Miren Pilare, Oñati'ko Jauregialtzo'tar Eusebio'ren alabari.

128 Miren Terese, Azpeiti'ko Iriarte'tar Migel'en alabari.

129 Markeliñe Andone, Irura'ko Satzar'tar Tomas'en alabari.

130 Miren Arantzazu, Lazkanoko Estala'tar Marzelino'n alabari.

131 Pantzezka Martin, Lazkanoko Ayestaran'dar Joxe'ren semeari.

132 Sabin, Azkoiti'ko Azalgarate basarriko semeari.

E. A. B. dala-ta...

(Lenengo orrialdetik dator)

Orlaz gañera, egin liteken beste lan asko; bai Uzkurig edo errelijio alde ta bai aberri alde. Bateз ere guziakuntik ardura aundienez artu bear ditugunak errelijio eta euskera. Kistar dotrena (emakume artean bai dago beñerik aski) eta euzko-abertzale ondorenak.

Gure gaiz artu bear degu, edo artu bear ditugu, gaur sozikunrrez emakume artean, zabaltzen dijoazen eta emendik esan ezin ditezken gaiztakeri askotatik gure aberria gordetzea: emakumeari Jaungoikoak ezarritzen dizkion zenbait beharkun beren bear beerla betetzen irakastea; umetxoen gogoak Jaungoikoarentzat eta aberriarentzat aztea; euskeraaren esakai diran zenbait ekintza; euskel-aldakuntzen zabalkundea; euskera beartzeko eusago duan ekintza bereizi bat; baserrietatik uretara neskame juaten diran gaztien ardurea; zenbait gurekiko langileentzat berezien irakastiak eta abar.

Guzi onek baña eralgunta berezi bat eskatzen du, erri txikietakoaz bat-egindu, guziok elkarganik ändien ratu eta al-dutenak beren gain... bear duten lana. Onela gure... ... dana bat izango litzake... berri izandu ta irakats... egingo ez litzaken, eta egiten... beste lan asko egin ere bai.

Nik oriangatik Donostiar ... dei dagiet. Asko ta al-dezutenak ... te. Zuek dezute por-ponik ... diruenak ere baita beste ... Batzar nagusi bat ez litzake ... etorriko. Zuek dezute itza. Nik ... dik jardutea luzegi litzake, ... batzar baten, bestela ta bat ... edo ez litzaioken gauz eta ... irtengo litzake. Nun eta noiz ... ontan ba-neratz beintzat, ... bestrok zuen deiari jarraitu.

Orain aldidiez egindako edo ... tzatak eralgunte en-oen batek, ... ko emalle-izaten jarriko gaitu ... gaude atila gaiteko. Uri ... uneri begira, ta zuen dei nai ... gera bo.

TE...

Nekazari-gaiak

Argitu gaitean

Nekazaritzaren aurrerapenari ta nekazariaren ondo izateari begiratzen diotenak, ortarako eragozpenak nondik datozen azertu ta alegiña kentzen saiatu bear du. Eman zaiegun begiratu bat batzuei. Guazen baserri batera Bordi zar baten zoko illun bat, kea beiztua, sukaldetzat; ganbara, erdi lekuetan olez ezarri gabea, nun-nai oña sartzeko beldurrak ibilli bearrekoa; ukullua, ura sartzen dala; teilatu erdia porrokatua; afarian ilotseko añako lotak. Lan urri antzean dabiltzanean, olek zuzentzeko ordez, periru, auzora, etxera edo ardandegira. Esan genezake: Emen maizterrak bizi dira. Eta amarretatik bederatzian asmatuko degu.

Baserri ori saldu dedilla eta nun edo an geiena maizterrak dirua arkituko du erosteko: orduan etxea konpondu-ko du atari aldea txukundu, guzia aplaitu; basoan bertan zualtz bati aurrerapiderik ematen etziona orain lagundu ta zaitzen ditu landare guziak, ukullu berria egiñ, ura etxera jarri ta abar, negukо lan ariñ aldietan urteero zerbait etxeari ematen dio. Eta au guzia, len errenta ezin osaturik ibiltzen zana, orain diruaren korritu aundiagoa eman eta zorrarentzako zerbait gelditzen zaiola.

¿Nundik ateratzen du orain?

Gogo obean lana egiñ eta lurrak geiago ematen dioiako. Gañera etxe txukun eta baztar oparotsu alaiak bereganatu egiten du eta edaritoki edo olakoetara joateko gogo gutxiago dauka, bere lanen emaitz ugari eta eder aietan atsegiña arkitzen dualako. Orrela etxezale ta familizaleagoa izaten da, ortik datozen beste ontarte guziakin.

Maiztar zegola zer izaten zuen bada orrela ez izateko? Damokles'en ezpataren azpian bizi baitzan. Askok ez de zute izango ezpata orren aditzerarik. Damokles omen zan antziñako gizon bat, bere buruaren gañean ari me batetik zintzilik ezpata bat zeukana, eta gañetikoan bear zuana aukeran edukiarren, aria eten eta ezpata ori burutik bera nola sartuko ziitzaion beldurrak bizitzen omen zan. Ez dute esaten ari ura bañere eten zanik, baño ezpata an egotea naikua zan gizon arrek ordu izazi bat ez igarotzeko.

Beste maiztar askori gertatua ikusi ta ez dauka gogorik lana egin eta baljatu gabe gelditu ditezken gaitzetan nekatzeko; legeak ezintzen dizkion eskubideetzaz baliatzera ere ez da ausartzen gero beste lege batzuek etorri ta nagusiak zerpaituko duen beldurrez. ¡Zenbat olako dago! Ezpatara gañera ... Txikia da ... rritera ta txikiari orfaz egiten nai dana. Orrekin artu emanik ... txaten edozein ... maizterо, arekin, albaitero ta ... bertnai etsiten eta beren ... giña itzultzen ondo dakitenak ... ontan ere baserritar nekazari ... daiako erraz mendean artzen ...

Baño guk ere ez genduen ... jarraitu nai, alndi ezin naiz ... eta txiki askoren arte aundi bat ... tu degu. Aundi au da «Euzko Nekazariak» txiki askoren bentaja ... berreganatzeko eran antolatua ... dik ez da bear zenbait aundi, ... ri guziak sartuta egon bear ... tzen, baño baiyakiyate atzera egiten ... tenak; barkunaren eginkizunak ... martza entenditzen ez dituztenak ... dira pizten, nola dijuan antz ... ko dai baliña sartuko litzake. Bi ... rtango nekazariak ... baño ... bait geiago jakin bear du. ... ko izkai bear ditugun gauzak ... Auek Adierazteaz urrengorako ... dei.

BEST...

* * *

Amasa'ko nekazarien jaiak

Bigarren aldiz nator ARGIA'ra biyetan arazo berdiñarekin.

¡Zer poza izaten duan benetako Nekazari batek erri batzuko eta teko baskun edo bazkideak ... tzen diranean eta aurreratzen ... raiz ikusten duanean!

Ni beintzat pozaren pozez ... nais Amasa-Villabona'ko nekazari ... biali didaten eskutitza irakurrita ... batek esango du eskutitz orretan ... ote dioten. Esaten didate ARGIA ... eta beste izperringiren batean ... dazieko ayek gertutzen ari dira ... berri emanak. Beste izperringi ... Dias bearko du izan, nik ez dakit ... intzat erderaz idazten eta nere ... tzirtuok euskeraz bearko dute. ... le nekazariya eta nekazari ... aerana zerala oraintxe emango ... zer eskutitz egin didaten.

Amasa-Villabona'n ba-dago ... Nekazari Bazkuna baña ikurriña ... be beste erri askotako eran eta ... egon ikurriñik gabe? Orrengatik ... keratu dute Isidro Donearen egun ... rriña onetsi ta berena izateko ... emen jai ori ospatzeko eratu ... egitaraua:

Goizeko bederatzi ta erditan ... dira bazkideak beren Bazkunea ... danbolina aurretik dutela joan ... ra Amasa'ko eleiz ederrera.

Amarretan izango da jaupa ... mezemagu nekazarien alta dan ... Poli izanik. Ondoren onetsiko ... kurriña.

Gero bertsolarien saioa: Zar... «Basarri» ta Andoain'go Etxe... Segiran bazkariya Arantzabi ... taran Gipuzkoa'ko jatetxerik ... takoa beran.

Arratsaldeko laurotan ... berri oien azalpena. Izango ... bino Murua'k eta Don Poli ... yrak, tartean bertsolariyak ... sa'ko Dorronsoro'ren ... ra batean izango dira ...

Orain ba daktzu nora joan ... tar anaya, baño ez jai egitera ... baita ere ondo entzun ... zerbait ikasi bearrean ... deru galera aundirik izango ...

Orain aldiyan ...tan ari ... aundi Jende asko ... la guk ere bertatzen ... gu Beraz Euzko Nekazari Bazkuna ... ta bildu gurtirok bertara ... irakurri artera ARGIA ... «Jon Andoni» ... gu berri ori garrantzi aundiko ... retzat eta.

Isidro Donearen egunean ... Amasa'ra.

Lazarte'ko Eusko Nekazari...

✝

Garzia ta Elustondo'tar Jon jauna

Madrid'en iltzan 1935'ko Orrillaren 7'an, 51 urte zituala

Eleizakoak eta Aita Santuaren onespena artuta

G. B.

Bere senide Gixane, Miren (Beldutzako lekaimea) erbestean, Saturnin eta Agurtzane jaun-andreak; ezkon-arreba Arteaga'tar Imanole andreak; illobak, lengusuk eta gañerako aideak ildakoaren alde otoi ezazutela daskaizute.

Ostiralean, goizeko amaiketan, egin ziran illetak Artzai Onaren eleizan eta gorputza ostegunean ekañ zuten Polloe Illerrira.

Etxea: Urdaneta, 1

ONOSTIA, 1935'ko Orrillak 12.